

Аграрен университет – Пловдив, Научни трудове, т. LIX, кн. 2, 2015 г.
Юбилейна научна конференция с международно участие
Традиции и предизвикателства пред аграрното образование, наука и бизнес
Agricultural University – Plovdiv, Scientific Works, vol. LIX, book 2, 2015
Jubilee Scientific Conference with International Participation
Traditions and Challenges of Agricultural Education, Science and Business

ХОРОЛОГИЧНИ ДАННИ ЗА ВИСШИ РАСТЕНИЯ В БЪЛГАРИЯ CHOROLOGICAL DATA FOR VASCULAR PLANTS IN BULGARIA

Цветанка Райчева*, Кирил Стоянов**
Tsvetanka Raycheva*, Kiril Stoyanov**

Аграрен университет – Пловдив, Катедра „Ботаника и агрометеорология“
Agricultural University – Plovdiv, Department of Botany and Agrometeorology

E-mail: *raicheva@abv.bg; **k_stoyanov@au-plovdiv.bg

Abstract

New and confirming localities of rare species of Bulgarian flora are reported: *Asparagus maritimus*, *Tragopogon pratensis*, *Streptopus amplexifolius*, *Scilla bithynica*, *Anemone blanda*, *Aquilegia aurea*, *Utricularia astralis*, *Corallorhiza trifida*, *Physostegia virginiana*, *Androsace hedreantha*, *Pedicularis oederi*, *Rhynchosorys elephas*. Voucher specimens are deposited in collection of Agricultural University – Plovdiv (SOA).

Key words: rare vascular plants, chorological data.

Asparagaceae

Asparagus maritimus (L.) Mill. (syn. *Asparagus officinalis* var. *maritimus* L.; *Asparagus scaber* Brign.; *Asparagus amarus* DC.) – Морска зайча сянка.

Нови данни: Дунавска равнина: 34TFP64. Блатата на с. Сливата, 122 m. Leg./det. Raycheva, 2007-07-08, с плодове. SOA 060724.

Видът е със Средиземноморски ареал на разпространение, среща се наредко по пясъкливи почви по брегове, като цяло наличните образци от генетични банки и хербарни колекции от вида са ограничен брой (Štajner et al. 2002). Често, поради морфологично сходство, се бърка с *Asparagus officinalis*.

Asteraceae

Tragopogon pratensis L. – Ливадна козя брада.

Нови данни: Родопи (средни): 35TKG94. Лилково, пътят над Първенецка река към Митницата (N41.8950235, E24.586165). Obs. Stoyanov, 2015-08-01, с цветове и плодове.

Съобщава се за Черноморско крайбрежие, Североизточна България, Дунавска равнина, Предбалкан, Стара планина, Софийски район, Знеполски

район, Витошки район, Пирин, Рила, Родопи (Източни), Тракийска низина. (Delipavlov and Cheshmedzhiev, 2003; Assyov and Petrova, 2012).

Convallariaceae

Streptopus amplexifolius (L.) DC. – Листообхващащ стрептопус.

Потвърждаващи данни: Рила: 34TFM97. В гората по Урдина река (N42.2008889, E23.3656667), 1746 m. Leg./det. Raycheva & Stoyanov 2015-06-24, с цветове. SOA 060727.

Общо разпространение: Средна Европа, Пиренейски, Апенински и Балкански полуостров, о. Корсика, Източен Сибир, Китай, Япония, Северна Америка. У нас се среща наредко в Стара планина (Западна), Витоша и Рила. Видът е включен с категория „заstraшен“ в Червената книга (Assyov and Denchev, 2011) и Червения списък на висшите растения (Petrova and Vladimirov, 2009). За първи път се депозират материали от вида в колекцията на SOA.

Hyacinthaceae

Scilla bithynica Boiss. – Битински синчец (Fig. 1).

Fig. 1. Scilla bithynica

Потвърждаващи данни за разпространение в Стара планина (източна): 35TNH63. 200 m. Еминска планина: Поморийски проход, близо до с. Баня. Leg./Det. Raycheva & Stoyanov. 2011-04-18. С цветове. SOA 06725.

Материалите потвърждават находището от Стара планина (Източна), край с. Голица, за което няма данни от 1906 г. досега (Assyov and Denchev, 2011).

Общо разпространение: Балкански полуостров, Мала Азия. У нас се среща по влажни лонгозни гори. Видът е включен в Червената книга на България (Assyov and Denchev, 2011), Червения списък на висшите растения (Petrova and Vladimirov, 2009) и ЗБР със статут „заstraшен“. Уязвим е поради прекомерно събиране и изискване

към специфичен тип алувиални влажни местообитания по Черноморското крайбрежие. Находището в Натура зоната Мандра–Пода не се потвърждава, най-вероятно е унищожено.

Ranunculaceae

Anemone blanda Schott & Kotschy (syn.: *Anemone apennina* Boiss., nom.illeg.) – Хубава съсънка (Fig. 2)

Fig. 2. Anemone blanda

Балкански ендемит, с ограничено разпространение в ЮЗ България, Северна Гърция, Македония и бивша Югославия. В нашата флора се среща наредко в районите на Витоша, Пирин, Рила и Западни Родопи (Markova, 1970). Видът е включен в Червения списък с най-ниската категория на застрашеност – категория "Near threatened" (Petrova and Vladimirov, 2009).

Потвърдителни локалитети: Пирин: 34TGM02: до хижа Бъндерица (N41.7681667, E23.4283056), 1780 m, Raycheva & Stoyanov; 2014-06-25, с цветове; при езерата Тодорини очи (N41.7461667, E23.4358611), 2462 m, obs. при х. Демяница (N41.7427778, E23.4678333), 1920 m, Raycheva & Stoyanov; 2014-07-09, с цветове.

Нови данни: Стара планина (Източна): 35TNH63. 200 m. Еминска планина: Поморийски проход, близо до с. Баня. Obs. Raycheva & Stoyanov. 2011-04-17. С цветове. Балкански ендемит, нов за района на Стара планина (Източна). Видът е с естествено разпространение – Балкански полуостров (Гърция, България, Турция) и Мала Азия, интродуциран в много райони на света (Англия, Америка и др.).

У нас се посочва за Предбалкан, Западни гранични планини, Струмска долина, Средна гора, Родопи и Тунджанска хълмиста равнина (Delipavlov and Cheshmedzhiev, 2003).

Aquilegia aurea Janka –
Златиста кандилка.

Fig. 3. Utricularia australis

Fig. 4. Physostegia virginiana

Fig. 5. Corallorhiza trifida

Рила: 34TGM16: по пътя от кантон Нехтеница към х. Грънчар (N42.1158333, E23.6112778), 2011 m, obs. Raycheva & Stoyanov. 2015-06-22, предрепродуктивна фаза.

По наши наблюдения *Aquilegia aurea* се среща спорадично, нарядко, популациите са с малко на брой индивиди, основна заплаха – събиране от туристи.

Lentibulariaceae

***Utricularia australis* R.Br. –**

Дребна мехурка (Fig. 3)

Нов локалитет: Дунавска равнина: 34TFP64. Блатата на с. Сливата, 122 m. Obs. Raycheva. 2006-07-23. С цветовете.

Видът е почти космополит (без Северна и Южна Америка). У нас е съобщаван за Черноморското крайбрежие (Северното), Североизточна България, Дунавската равнина, Родопите (Средни) и Тракийската низина (Assyov and Petrova, 2012; Delipavlov and Cheshmedzhiev, 2003; Ivanova, 2011).

За Дунавската равнина е съобщавано само находище край с. Крушовене. Голяма част от находищата не са потвърдени, а друга – унищожени поради специфичните екологични ниши, които заема – блата, мочурища, торфища, които са уязвими от природни (глобално затопляне) и антропогенни фактори (пресушаване, замърсяване на водите). Видът е защитен съгласно Закона за биологичното разнообразие, включен е в Червената книга с категория „Критично застрашен“ (Ivanova, 2011).

Lamiaceae

***Physostegia virginiana* (L.) Benth. – Физостегия (Fig. 4)**

Знеполски район: 34TFM78. Конявска планина, подивяло в района на с. Дяково, 600 m. Obs. Райчева. 30.06.2007, с цветовете. Група индивиди, край изоставен канал, на около 1-2 km от селото.

Съобщава се за първи път като подивял в България. Интродуциран, декоративен вид с произход Северна Америка.

Orchidaceae

***Corallorhiza trifida* Chatel. – Триделна коралка (Fig. 5)**

Потвърждаващи данни: Родопи (Средни): 35TLF19. Над с. Смилян, 1200 m, Obs. Raycheva, 26.06.2006, с цветовете.

У нас се посочва за Стара планина (Средна), Витоша, Западни гранични планини, Рила, Пирин и Родопи (Западни, Средни). Видът е бореален флорен елемент с общо разпространение районите на Индия, Япония, Кашмир, Корея, Китай, Непал, Русия, Европа, Северна Америка.

Primulaceae

***Androsace hedreantha* Griseb. – Балкански оклоп.**

Потвърждаващи материали: Рила: 34TFM97: Зелени рид, по скални ниши (N42.1954444, E23.3360833). 2480 m. Leg./Det. Райчева & Стоянов. 2015-06-23. SOA 060732.

Видът е балкански ендемит, разпространен в планинските райони на Албания, България и бивша Югославия, наредко. За първи път се депозират материали от вида в хербариума на SOA, въпреки че по литературни данни се посочва за районите на Стара планина (Западна, Средна), Родопите (Западни) и Рила (Delipavlov and Cheshmedzhiev, 2003).

Scrophulariaceae

***Pedicularis oederi* Vahl. – Едерово пропадниче.**

Потвърждаващ локалитет: Рила: 34TFM97: Зелени рид, по скални прагове (N42.1954444, E23.3360833). 2480 m. Leg./Det. Raycheva & Stoyanov, 2015-06-23. SOA 06731.

Видът е глациален реликт, аркто-алпийски флорен елемент, с общо разпространение Китай, Япония, Казахстан, Киргистан, Таджикистан, Монголия, Русия, Централна и Северна Европа, Балкански полуостров и Северна Америка. У нас се посочва за алпийските части на Средна Стара планина и Рила (Peev, 1995).

Pedicularis oederi е рядък, включен в Червената книга (Peev and Tsoneva, 2011) и в Червения списък на консервационно значимите видове с категория „Застрашен“ (Petrova and Vladimirov, 2009).

Delipavlov and Cheshmedzhiev (2003) посочват *Pedicularis oederi* като „рядък“. За първи път се депозират материали от вида в колекцията на SOA.

***Rhynchosorys elephas* (L.) Griseb. – Хоботниче (Fig. 6)**

Нов локалитет:

Стара планина (Средна):
35ТКН63. Златишки проход,
над Етрополе, 1320 m
(N42.7453333, E24.0693611).
По влажни гористи места.
Obs. Raycheva, 24.07.2006, с
цветове.

Видът е европейско-медитерански флорен елемент. Ареалът на *Rhynchosorys elephas* е в азиатската част на Турция, Армения, България, Гърция (без Егейския регион и Крит), Македония, Сърбия, Черна гора, Босна и Херцеговина, Европейска Турция, Италия, Сицилия и Малта.

У нас се среща покрай горски фитоценози в района на Предбалкана, Стара планина (с) и Пирин между 1000–2000 m н.в. (Delipavlov and Cheshmedzhiev, 2003; Assyov and Petrova, 2012). Видът е рядък, включен в Червения списък на конзервационно значимите видове с категория „Уязвим“ (Petrova and Vladimirov, 2009).

Fig. 6. *Rhynchosorys elephas*

REFERENCES

- Assyov, B. and Denchev Ts., 2011. *Scilla bithynica*, *Streptopus amplexifolius*. In: Peev, D., Petrova, A., Ancev M., Temniskova D., Denchev Ts., Ganeva A. & Gushev, Ch. (eds.). Red Data Book of Republic of Bulgaria, Volume 1 – Plants & Fungi. Vol.1, Bulgarian Academy of Sciences & Ministry of Environment and Water, Sofia.<http://e-ecodb.bas.bg/rdb/en/vol1/>
- Assyov, B. and Petrova, A. (eds.), 2012. Conspectus of the vascular plants. Distribution maps and floristic elements. Ed. 4. BFB, Sofia. (in Bulgarian).
- Delipavlov, D. and Cheshmedzhiev, I. (eds), 2003. Key to the Plants in Bulgaria. Agrarian Univ. Acad. Press, Plovdiv (in Bulgarian).
- Ivanova, D., 2011. *Utricularia australis*. In: Peev, D., Petrova, A., Ancev M., Temniskova D., Denchev Ts., Ganeva A. & Gushev, Ch. (eds.). Red Data Book of Republic of Bulgaria, Volume 1 – Plants & Fungi. Vol. 1, Bulgarian Academy of Sciences & Ministry of Environment and Water, Sofia.
<http://e-ecodb.bas.bg/rdb/en/vol1/>
- Markova, M., 1970. Genus *Aquilegia* In: Jordanov, D. (ed) Flora NR Bulgaria. Vol. 4: 38–40. BAS, Sofia.

Peev, D., 1995. Genus *Pedicularis* In: S. I. Kozhucharov and B. A. Kuzmanov (eds), Flora na Republika Bulgaria. 10: 202–216. Akademichno izdatelstvo “Prof. Marin Drinov”, Sofia (in Bulgarian).

Peev, D. and Tsoneva, S., 2011. *Pedicularis oederi*. In: Peev, D., Petrova, A., Ancev M., Temniskova D., Denchev Ts., Ganeva A. & Gussev, Ch. (ed.) 2011. Red Data Book of Republic of Bulgaria, Volume 1 – Plants & Fungi. Vol. 1, Bulgarian Academy of Sciences & Ministry of Environment and Water, Sofia. [http://e-ecodb.bas.bg/rdb/en/vol1/Petrova, A. and Vladimirov, V. \(eds.\)](http://e-ecodb.bas.bg/rdb/en/vol1/Petrova, A. and Vladimirov, V. (eds.)). 2009. Red list of Bulgarian vascular plants. Phytol. Balcan., 15 (1): 63–94.

Petrova, A. and Vladimirov, V. (eds.), 2009. Red list of Bulgarian vascular plants. Phytol. Balcan., 15 (1): 63–94.

Štajner, N., Bohanec B. and Jakše M., 2002. In vitro propagation of *Asparagus maritimus* – A rare Mediterranean salt-resistant species. Plant Cell, Tissue and Organ Culture, Vol. 70 (3): 269–277.

